

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 11:00 uur d.d. 11 maart – 11:00 uur d.d. 12 maart

(Directie Communicatie SZW) | Met input van VWS, BZ, EZK, LNV, SZW, BZK, Defensie, Financiën, JenV, IenW, OCW

10.2e

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders besmet en/of geïsoleerd in gebieden getroffen door COVID-19 Patiënten, medewerkers en bezoekers van gesloten Nederlandse ziekenhuizen Bedrijven die afhankelijk zijn van getroffen gebieden Zzp'ers 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Werknemers en klanten van getroffen bedrijven Zorginstellingen en personeel Organisaties met getroffen medewerkers/studenten 	<ul style="list-style-type: none"> Actieve burgers die zich (o.a. op sociale media) zorgen maken over het virus Algemeen publiek Politici

Samenvatting

- Onder het grote publiek en verschillende experts is er in de media en op sociale media de toenemende vraag of Nederland nog genoeg doet, vooral in vergelijking met maatregelen door andere landen.
- Er is met name een groeiende roep vanuit scholen (bijv. de Algemene Vereniging van Schoolleiders), docenten, ouders en studenten om onderwijsinstellingen overal in Nederland voorlopig te sluiten.
- Ook de zorg staat centraal: die 'staat op scherp', maar er moet verder worden nagedacht over maatregelen als wie er straks voorrang krijgt op de IC, en of het verplegend personeel het harde werk wel vol kan houden.
- Aandacht gaat ook uit naar economische gevolgen. Vanuit het bedrijfsleven klinkt steeds luider de roep om overheidssteun. Een Kamermeerderheid wil meer dan de huidige werktijdverkorting en steunt ook de herintroductie van deeltijd-WW. De AEX zakt donderdag naar het laagste punt sinds 2016.
- De VS heeft een inreisverbod van een maand afgekondigd voor reizigers vanuit Schengenlanden.

Karakterisering berichtgeving

- De aandacht voor COVID-19 blijft onverminderd groot in de landelijke ochtendkranten. Veel voorpagina's gaat over de vraag 'of Nederland wel genoeg doet'. Aan de ene kant is er de roep om meer maatregelen; aan de andere kant is er nog geen sprake van paniek in Nederland, aldus media. Experts komen aan het woord en stellen dat er nu stevigere maatregelen genomen moeten worden om 'Italiaanse praktijken' te voorkomen. Ook moet volgens hen de publiekscommunicatie veel beter. Ook de zorg staat in veel kranten centraal: die 'staat op scherp', maar er moet verder worden nagedacht over maatregelen zoals wie er straks voorrang krijgt op de IC en of het verplegend personeel het harde werk wel vol kan houden.
- In de media en op sociale media vraagt men zich in toenemende mate af of Nederland nog wel genoeg doet. Zo opent Nieuwsuur: "De wereld neemt maatregelen tegen corona. Hier schudden we geen handen en zijn alleen in één provincie evenementen verboden. De vraag dringt zich steeds meer op of dat wel genoeg is, want dat zijn precies de maatregelen die Italië ruim een week geleden nam en die niet geholpen hebben." Diverse experts waarschuwen in de media dat Nederland exact hetzelfde pad zou volgen als Italië. Jaap van Dissel van het RIVM reageert vanochtend in de Volkskrant op de kritiek.
- Verschillende politici blikken op sociale media vooruit op het Kamerdebat van donderdagmiddag.
- De WHO heeft COVID-19 woensdag officieel verklaard tot pandemie.
- Vrijwel alle landelijke media melden dat EZK de BMKB-regeling open wil stellen voor bedrijven die hun inkomsten tijdelijk zien teruglopen door de coronacrisis en een speciaal telefoonnummer opent waar ondernemers vragen kunnen stellen over het virus. Inhoudelijke reacties zijn er nog niet.
- Steeds meer brancheorganisaties luiden de noodklok en pleiten voor kabinetsmaatregelen. In vakbladen en regionale media komen opnieuw verschillende ondernemers aan het woord over de gevolgen van de corona-uitbraak voor hun bedrijf.

- Verder veel aandacht voor de gevolgen van de corona-uitbraak voor de horeca en reisbranche en voor de aankondiging van president Trump om vanaf vrijdag de grenzen voor reizigers uit Europa te sluiten,
- Er verschijnen steeds meer berichten over evenementen die worden geannuleerd.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

- Na het testen van 200 patiënten in Brabantse ziekenhuizen, bleek 9 procent besmet met het coronavirus. Dat meldt het RIVM woensdagmiddag. Het gaat in totaal om 18 mensen. De geteste patiënten hadden al klachten en hoorden na een steekproef of ze daadwerkelijk besmet waren.
- Bij het Nijmeegse Radboud UMC zijn opnieuw twee medewerkers besmet. Een van hen is in Noord-Italië geweest, van de ander is de bron nog onbekend.
- Een medewerker van Tergooi Blaricum is woensdag positief getest en zit met milde klachten in thuisisolatie.
- 25 Nederlanders die op vakantie waren met reisbureau Kras Reizen zitten in Vietnam vast in quarantaine.

Scenario's

- Viroloog Bart Haagmans verwacht dat COVID-19 net als de griep mogelijk elke winter zal terugkeren.
- Volgens viroloog Andreas Voss volgt Nederland 'sinds dagen exact de lijn van Italië volgt'. Wij mogen verwachten dat wij over 8 tot 14 dagen in dezelfde situatie zitten als Italië nu, als nu geen strengere maatregelen worden genomen die voor heel Nederland gelden. Professor Klinische Epidemiologie Frits Rosendaal van het LUMC deelt deze analyse.
- Hoogleraar Infectiepreventie Andreas Voss (Radboud UMC) zei woensdagavond in Nieuwsuur dat hij vindt dat de corona-maatregelen die voor Noord-Brabant gelden, voor heel Nederland moeten gelden. Volgens Voss kan de situatie in Nederland over een tot twee weken hetzelfde zijn als nu in Italië. De hoogleraar vindt dat er in het onderwijs waar mogelijk videoverbindingen zouden moeten ingezet. Scholen sluiten is volgens Voss een volgende stap.

Informatiebehoefte

Cijfers van het callcenter (Cendris)

- Op het informatienummer voor het coronavirus zijn gisteren (tot 20.00 uur) 8.889 telefoontjes beantwoord. De gemiddelde wachttijd is 220 seconden. De top 3 meest gestelde vragen zijn: 1) Heb ik het coronavirus en moet ik thuisblijven? 2) Ik maak me zorgen over mijn gezondheid, wat moet ik doen? 3) Wat zijn de symptomen van het nieuwe coronavirus (COVID-19)?

Vragen bij webcare VWS:

- De VWS-webcare krijgt woensdag zo'n 1400 berichten binnen. Vragen en opmerkingen die vaak terugkomen zijn: 1) Wat zijn cijfers van mensen die genezen zijn van het virus in Nederland? 2) Worden evenementen afgelast door het coronavirus? 3) Moeten we niet preventief dezelfde maatregelen nemen die Italië nu ook neemt om meer besmetting te voorkomen? 4) Zijn de maatregelen die Nederland neemt voldoende? (Hier is men vooral sceptisch of ronduit negatief over). 5) Kan de Q&A van het RIVM ook in verschillende talen (Turks, Arabisch en Pools) aangeboden worden? En kunnen uitzendingen zoals de persconferentie van maandagavond ondertiteld worden? 6) Klopt het dat partners en huisgenoten van besmette mensen niet worden getest om testen te besparen? 7) Hoe kunnen jullie garanderen dat zorgpersoneel nog kan beschikken over voldoende beschermende producten (mondkapjes e.d.)?

Overheidsmaatregelen

- Vanuit algemeen publiek, invloedrijke Nederlanders (op Twitter), experts en politici klinkt de vraag of Nederland 'wel genoeg doet' tegen de uitbraak van het coronavirus. Er is eerder sprake van kritische vragen dan harde kritiek; niet zozeer 'we doen te weinig', maar 'doen we wel genoeg?' Daarbij wordt het contrast tussen stevige maatregelen in het buitenland tegenover geen handen schudden in Nederland steeds weer aangehaald ('en wat doet Nederland...'). De onderliggende vraag die doorklinkt is dan ook: 'Gaan we Italië achterna?'

- Druk op overheid om maatregelen te nemen, neemt toe. Roep om maatregelen voor bijvoorbeeld zzp'ers, bedrijven, luchtvaart, reisbranche. Belangenverenigingen roeren zich.
- Op sociale media leidt het coronavirus tot veel vragen over de gevolgen hiervan voor de kinderopvang. Ouders roepen op tot maatregelen over het sluiten van scholen en kinderopvangcentra. Zij vragen waarom de RIVM niets zegt over crèches, consultatiebureaus en bejaardencentra.

Economie

- Informatie over (economische) gevolgen is gewenst. Er is angst voor een volgende economische crisis. Men wil gerustgesteld worden, niet alleen op medisch gebied.
- Zzp-belangenorganisaties geven aan nog niet heel veel vragen van leden te krijgen over opdrachten die zijn afgezegd (en hiermee inkomstenverlies), maar ze krijgen wel signalen. Platform Zelfstandige Ondernemers (PZO) verwacht dat de belletjes nog gaan komen (RTL Nieuws).

Nederlandse reizigers

- Onder de 25 Nederlandse toeristen die in Vietnam in quarantaine zitten, heersen 'gevoelens van wanhoop' vanwege de gebrekkige informatievoorziening. Zo is onder ander onduidelijk hoe lang de quarantaine zal duren (*AD, Trouw, Telegraaf*).
- De Consumentenbond en ticketclaimbedrijf EUclaim merken nog geen extra drukte als gevolg van geannuleerde vluchten, maar het aantal vragen neemt wel toe. Afgelopen week waren dat er 52, aldus een woordvoerder van de Consumentenbond.

Kritiek op afwezigheid gebarentolken

- RTL en AD berichten over kritiek op het feit dat er geen gebarentolk in beeld is bij persconferenties rond Corona. Hierin wordt verwezen naar toezeggingen van minister Grapperhaus na de aanslag in Utrecht. Het ministerie stelt dat het bezig is met de uitvoering van de motie die is er sinds de aanslag in Utrecht ligt om de situatie rond gebarentolken te verbeteren.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Zorg

- De zorg 'staat op scherp' (*Telegraaf*), maar er moet verder worden nagedacht over maatregelen als wie er straks voorrang krijgt op de IC, en of het verplegend personeel het harde werk wel vol kan houden.
- Volgens FNV en NU'91 voelt de helft van het zorgpersoneel zich inmiddels niet volledig of niet meer veilig op het werk door het groot aantal nieuwe besmettingen en de onvoorspelbaarheid van COVID-19.
- Bloedbank Sanquin vreest een tekort aan bloed. Vanwege COVID-19 zien zij steeds minder donoren.
- Het Amphia ziekenhuis in Breda heeft een speciale afdeling vrijgemaakt voor coronapatiënten.
- De NOS vroeg de 35 grootste Nederlandse ziekenhuizen of ze geplande operaties hebben moeten afzeggen vanwege COVID-19. Drie ziekenhuizen gaven aan dat daar sprake van was. Het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis in Tilburg, waar de eerste patiënt met het coronavirus is behandeld, heeft een aantal afspraken moeten afzeggen. Het Jeroen Bosch Ziekenhuis in Den Bosch heeft afgelopen vrijdag en maandag afspraken moeten verzetten en in het Maasziekenhuis Pantein, vlak bij Boxmeer, worden geen operaties meer uitgevoerd waarna mensen op de intensive care moeten worden behandeld. ANP meldt later dat het Franciscus Gasthuis & Vlietland in Rotterdam en Schiedam vanaf maandag de planbare operaties afzegt. Het ziekenhuis meldt op de site dat het onder meer weinig medische materialen als maskers en gazen op voorraad heeft. Bij de andere ziekenhuizen is het afzeggen van planbare zorg niet aan de orde.
- De GGD's hebben geneeskundestudenten en artsen opgeroepen om vanwege drukte mee te helpen in de strijd tegen het coronavirus, blijkt woensdag uit een rondgang van NU.nl. Ook helpen andere afdelingen die normaal iets heel anders doen binnen een GGD de teams die gaan over testen en contactonderzoek en zijn werkzaamheden aangepast om prioriteit te kunnen geven aan het coronavirus
- Ziekenhuizen nemen steeds meer maatregelen om verdere verspreiding te stoppen. Zo stopt het LUMC met het onderwijs, verbiedt het UMCG grote bijeenkomsten en dienstreizen en worden bezoekersregelingen bij

veel zorgorganisaties aangescherpt, zoals in het Meander Medisch Centrum in Amersfoort. De stuurgroep Infectiepreventie Friesland verzoekt zorgmedewerkers die verkouden zijn dringen om thuis te blijven.

Maatregelen in Brabant

- De oproep aan inwoners van Noord-Brabant om hun sociale contacten te beperken om zo verdere verspreiding van het coronavirus tegen te gaan, wordt volgens Brabantse burgemeesters goed nageleefd.

Samenleving

- De Tweede Kamer sluit vanaf vrijdag voorlopig zijn deuren voor bezoekers.
- De Algemene Nederlandse Bond voor Ouderen (ANBO) heeft woensdag een speciale telefoonlijn geopend voor ouderen die alleen zijn omdat niemand op bezoek komt vanwege het nieuwe coronavirus.
- Twee apotheken in het centrum van Amsterdam verkopen simpele stofmaskers van bouwmarkt Gamma als medische mondkapjes, meldt AT5. Voor de maskers wordt ook nog eens de hoofdprijs gevraagd. Zo kost bij een van de apotheken een enkel stofmasker 15 euro, terwijl de Gamma zelf 5,49 euro per drie stuks rekent.

Evenementen en sport

- De meeste poppodia en evenementenlocaties in de provincie Noord-Brabant volgen het overheidsadvies om evenementen met meer dan duizend bezoekers te schrappen op, meldt NU.nl.
- De internationale kunstbeurs TEFAF in Maastricht sluit voortijdig nadat een bezoeker positief is getest.
- KNVB schrapt komend weekeinde alle wedstrijden in het prof- en amateurvoetbal in Noord-Brabant. In de rest van Nederland gaan de wedstrijden in de eredivisie en eerste divisie gewoon door, met toeschouwers.
- Ook andere grote sportbonden hebben besloten wedstrijden van Brabantse clubs deze week af te gelasten, na het advies van NOC*NSF om sportwedstrijden in die provincie te schrappen.
- De spelersvakbond VVCS heeft voor alle clubs in de Eredivisie en eerste divisie een lijst met voorschriften opgesteld, in samenwerking met de internationale vakbond FIFPro.
- Yoshiro Mori, de voorzitter van het organisatiecomité van de Olympische Spelen in Tokio, heeft woensdag benadrukt dat er geen plannen zijn om het evenement uit te stellen.
- The European Fine Art Fair in Maastricht, Tefaf, is voortijdig beëindigd, zo meldt de organisatie woensdagmiddag. Belangrijkste reden is dat een van de standhouders positief getest is op Coronavirus.

Openbaar vervoer

- Een buschauffeur van de HTM is besmet met het coronavirus en zit thuis. Dat meldt de HTM. Het personeel is ingelicht en het bedrijf zegt in nauw contact te staan met de GGD. Een woordvoerder kan niet zeggen of de chauffeur ziek op de bus heeft gezeten voordat het coronavirus was vastgesteld. Ook is niet duidelijk op welke lijnen de patiënt reed. Het vervoersbedrijf gaat vooralsnog geen extra maatregelen nemen.
- Voorzitter Peters van brancheorganisatie OVNL zegt dat het openbaar vervoer meer maatregelen neemt om besmetting met het coronavirus in trein, bus, tram en metro te beteugelen. „Hand-handcontact tussen reizigers en personeel – conducteurs, chauffeurs, boa’s en kaartjesverkopers – is vanaf donderdag in het ov taboe. NS en alle streek- en stadvervoerders doen landelijk mee.” We gaan niet snijden in de dienstregeling, maar we vragen reizigers om uitsluitend met pin te betalen en de ov-chipkaart bij kaartjescontroles zelf op de scanner te leggen.” De vervoerders gaan volgens hem ook zorgen dat op meer plekken zeep en papieren tissues liggen.
- In het NRC vanmorgen een reportage over hoe treinconducteurs omgaan met het coronavirus. Huiting conducteur bij NS zegt: “De ov-chipkaart controleren zónder aan te pakken is lastig. „Kijk, je moet de kaart tegen de achterkant houden.” Hij kent collega's die wegens coronavrees de reiziger nu helemaal niet meer controleren. Die doen alleen nog 'servicerondjes': door de trein lopen, mensen groeten.
- De European Shippers' Council (ESC) heeft er samen met andere Europese koepelorganisaties bij de Europese Commissie op aangedrongen het intermodale spoorvervoer te versterken en ondersteunen. Dit gezien het strategische voordeel die deze vervoersmodaliteit biedt bij het omgaan met de gevolgen van het coronavirus. Het vervoer van goederen over spoor verloopt via een goed controleerbaar en traceerbaar

systeem, waarbij de kans op verdere besmetting relatief klein is vanwege het beperkt aantal contactmomenten.

Luchtvaart

- De Amerikaanse president Trump kondigde aan het vliegverkeer vanuit 26 Europese landen (Schengenlanden) naar de VS vanaf vrijdag middernacht (lokale tijd) op te schorten voor een periode van dertig dagen. Air France-KLM bestudeert momenteel de impact van de door de Verenigde Staten aangekondigde reisrestricties en de consequenties daarvan. Onduidelijk is nog of de luchtvaartmaatschappijen nog in enige vorm blijven doorvliegen, bijvoorbeeld voor overstappende reizigers of Europeanen in de VS die terug naar huis willen. De KLM vliegt voorlopig niet meer op Venetië, Milaan en Napels in verband met de uitbraak van het coronavirus. President-directeur van KLM Elbers zegt dat de gevolgen van het Amerikaanse inreisverbod voor KLM 'nog veel groter' zijn dan het niet naar China vliegen. Hij vindt de maatregel 'dramatisch'. Wie met KLM vliegt, mag omboeken; de luchtvaartmaatschappij heeft een speciale corona-regeling.
- TUI heeft reizigers die vandaag naar de VS zouden gaan via WhatsApp laten weten dat de reis niet door kan gaan. TUI stopt binnenkort sowieso met vliegen op de VS. Daarom kan de luchtvaartmaatschappij over enkele weken geen Nederlanders meer terug naar Nederland vliegen.
- Schiphol gaat donderdag inventariseren welke gevolgen het besluit van de Amerikaanse president precies heeft. Hiervoor wordt ook overleg gevoerd met luchtvaartmaatschappijen die op de VS vliegen, zoals KLM.
- Luchtvaarteconoom Pels van de VU zegt dat het inreisverbod van de VS Air France-KLM mogelijk harder treft dan andere Europese luchtvaartmaatschappijen. Hij houdt er rekening mee dat niet alle maatschappijen deze crisis gaan overleven. Dat het Amerikaanse inreisverbod niet voor vrachtvervoer geldt, noemt Pels "een kleine meevaller".
- Wie vanuit Nederland naar Oeganda vliegt, moet na aankomst 14 dagen in zelf-quarantaine - óók reizigers die geen verschijnselen vertonen van covid-19. Nederland hoort bij zestien landen waarvoor Oeganda woensdag deze maatregel heeft afgekondigd.. De KLM vliegt zeven dagen per week op Oeganda; de verbinding wordt ook veel gebruikt door reizigers uit Amerika.
- Ondernemers- en luchtvaartorganisaties pleiten ervoor dat Schiphol tijdelijk meer vrachtluchten moet toelaten vanwege het coronavirus. Het gaat vooral om vluchten uit China. De wachttijd voor beschikbare vluchten zou inmiddels fors zijn opgelopen. Dat de Verenigde Staten dicht gaan voor Europeanen vereenvoudigt de zaak allerminst. Volgens Spoel, beleidsadviseur luchtvracht en zeevracht bij Evofenedex, zal Nederland ook in de VS meer moeten gaan leunen op vrachtluchten. Problematisch is alleen dat vijftig procent van de luchtvracht in passagierstoestellen zit. Additioneel probleem is dat het aantal vrachttoestellen beperkt is. En wat als het een Europese maatschappij is met een Europese piloot? Kan hij dan wel landen, vraagt Spoel zich af.

Scheepvaart

- Het NRC heeft een rondgang gedaan onder 8 opslag- en overslagbedrijven in de Rotterdamse haven. Daaruit blijkt dat er voorlopig nog geen lege kades zijn. Overslagbedrijven hebben het op dit moment juist druk zij werken nog de achterstanden weg van de stormen die in februari de haven een paar dagen min of meer stillegden. Maar die drukte van nu komt binnenkort wel tot een einde - en gaat de impact van Covid-19 op de grootste haven van Europa dan alsnog sterk gevoeld worden? Een aantal bedrijven - ze willen niet allemaal met hun naam in de krant - houdt de komende weken rekening met een flinke terugval in containers, van rond de 20 tot 25 procent. De haven zelf meldde eind februari al dat het aantal afvaarten uit China met ongeveer 20 procent is teruggevallen.
- Op de cruiseboot Aidamar, die ligt aangemeerd in de haven van Zeebrugge, zijn toch geen mensen aangetroffen met het nieuwe coronavirus. De 3000 opvarenden mochten eerder niet van boord vanwege een mogelijke besmetting. Het schip is echter rond het middaguur vrijgegeven en de passagiers mogen van boord, zegt althans Mai Elmar, directeur van de cruiseterminal in Rotterdam. De boot gaat woensdagavond richting Rotterdam en vervolgens naar Hamburg.

- Zeker vijf passagiers van het cruiseschip dat gisteren op Curaçao was aangemeerd, zijn besmet met het coronavirus. Niemand is van boord gegaan. Het schip vaart nu rond in de Caribische Zee. Curaçao heeft het RIVM op de hoogte gesteld.
- De cruisesector heeft zwaar te lijden onder de opmars van het coronavirus en een aantal maatschappijen stelt daarom een drastische maatregel voor: het weren van 70-plussers aan boord van de schepen. Ze zouden alleen nog worden toegelaten als ze in het bezit zijn van een doktersverklaring.

Economie en bedrijfsleven

- De druk op de overheid neemt toe om de economische pijn van het coronavirus te verzachten, dat schijft het FD vanochtend. Een oproep van het CDA voor deeltijd-WW en uitbreiding van de werktijdverkorting kreeg dinsdag de steun van een meerderheid in de Kamer. Het Belgische voorbeeld, om bedrijven die geraakt zijn fiscaal extra lucht te geven, maakt het lastig met de armen over elkaar te blijven zitten. Organisaties van zzp'ers roepen gemeenten op ruimhartig om te gaan met de bijstandsregeling voor hun achterban.
- Er is veel aandacht voor de economische impact van de coronacrisis. Er worden vergelijkingen gemaakt met de kredietcrisis. De kredietcrisis leidde tot een bankrun, de coronacrisis tot een toiletpapierrun, aldus De Waard (VK). Maar er zijn ook overeenkomsten. Een van de meest dreigende is dat ook de coronacrisis kan leiden tot een eurocrisis.
- FNV vindt dat het kabinet duidelijk van zich moet laten horen om werkkenden en bedrijven gerust te stellen. Het kabinet moet zo snel mogelijk de koopkracht van werkkenden en gepensioneerden garanderen voordat Nederland in een recessie belandt, vindt vicevoorzitter Elzinga. „Het kabinet mag een steviger geluid laten horen om de onzekerheid bij werkkenden, gepensioneerden en bedrijven weg te nemen. Het is dan ook verstandig als er nu maatregelen worden aangekondigd om te investeren en de koopkracht te stimuleren bij een eventuele recessie. De FNV maakt zich 'grote zorgen' over de mogelijke economische effecten die de uitbraak van het coronavirus met zich meebrengt. “Geef aan dat je bereid bent om niet te bezuinigen, dat er mogelijkheid is om deeltijd-WW in te voeren en maak bijvoorbeeld afspraken in Europa zodat je gericht staatssteun kunt geven aan bedrijven die op omvallen staan. En repareer de koopkracht van gepensioneerden door de AOW te verhogen als de pensioenfondsen verder in de problemen komen.”
- Verschillende media melden dat steeds meer bedrijven werktijdverkorting aanvragen. Inmiddels zouden 1700 bedrijven werktijdverkorting hebben aangevraagd. Van die aanvragen zijn er inmiddels 329 toegewezen. Over 1238 aanvragen moet nog worden beslist (ANP, Parool).
- De gemeente Amsterdam gaat de economische gevolgen van de coronacrisis in kaart brengen, onder andere voor de horeca. Het college ziet nog geen reden voor extra steun aan economie en het bedrijfsleven.
- Verschillende supermarkten zien nog steeds de vraag naar houdbare producten toenemen. Met name Brabantse supermarkten hebben het ontzettend druk, zegt Marc Jansen, directeur van het CBL, tegen de NOS. Van hamsteren en lege schappen is echter geen sprake.
- Opnieuw veel berichten over de gevolgen voor de reisbranche. Busreisorganisaties kampen met veel minder boekingen. Bij de horeca en hotels in Brabant regent het annuleringen voor congressen, meetings en hotelovernachtingen. Sommige ondernemers vrezen zelfs faillissementen. KLM schort alle vluchten naar Milaan, Venetië en Napels tot en met 3 april op. Het Duitse Lufthansa schrapt van eind maart tot eind april 23.000 vluchten en verwacht in de komende weken nog meer vluchten te annuleren.
- Bedrijven in reisbranche en de industrie vragen vaker deeltijd-ww aan, zegt ABN Amro na een analyse van cijfers van het ministerie van SZW. Het aantal bedrijven dat deeltijd-ww aanvraagt, loopt razendsnel op. Op 11 maart waren het er 1700.
- In de media wordt verder aandacht besteed aan de mogelijkheden die zzp'ers tot hun beschikking hebben om eventuele inkomstenverliezen te beperken. Zo raadt ZZP Nederland aan om duidelijke afspraken met de opdrachtgever te maken en dat er gekeken moet worden naar de mogelijkheid om vanuit huis te werken. Ook wordt er verwezen naar de mogelijkheid om een beroep te doen op de Bijstand voor zelfstandigen (Bbz) (RTL Nieuws).

- PZO en ZZP Nederland vinden dat als het missen van inkomsten voor zzp'ers 'een nationaal probleem wordt', er ook een nationaal fonds moet komen. Dan moet ook de overheid instappen, net zoals er voor werkgevers de mogelijkheid is om werktijdverkorting aan te vragen (RTL Nieuws).
- Op Twitter schrijven zzp'ers over projecten/opdrachten die worden gecancelled. Opgemerkt wordt dat het zuur is dat zzp'ers niet worden gecompenseerd: 'bij de zzp'er draait werktijdverkorting uit op een persoonlijke financiële strop. Zou fair zijn als kabinet verlaging zelfstandigenaftrek terugdraait.'
- In de media is aandacht voor Twentse bedrijven die zwaar getroffen worden door het coronavirus en om die reden werktijdverkorting aanvragen. Zo heeft het Twentse bedrijf Expovorm uit Almelo het nu zwaar te verduren. De ene na de andere beurs is vanwege het coronavirus afgezegd (Tubantia, De Stentor).
- Verder is er in de media aandacht voor de gevolgen voor de horeca in Zuidoost-Brabant. Bij hotels regent het annuleringen voor congressen, meetings en hotelovernachtingen. Restaurants zien vooral grote groepen, recepties en zakelijke etentjes niet doorgaan. De financiële gevolgen zijn groot en veel bedrijven vragen dan ook werktijdverkorting aan (Eindhovens Dagblad, AD). Ook Koninklijke Horeca Nederland maakt zich zorgen over de impact van het coronavirus op de horecabranche. De landelijke belangenclub ziet het aantal annuleringen landelijk toenemen en de bezettingsgraad van hotels dalen (NOS).
- Het telefoonnummer 0800-2117 komt ook beschikbaar voor ondernemers die vragen hebben over het coronavirus, bevestigt een woordvoerder van Economische Zaken woensdag na berichtgeving door De Telegraaf. Verder onderzoekt het kabinet of er steun nodig is voor kleine ondernemers.
- De ANKO, de branchevereniging voor kappers, wil dat er een noodfonds komt voor kapsalons en andere kleine bedrijven. Dat schrijft de organisatie in een oproep aan de overheid.
- Ook is er weer (nu wel in beperktere mate) aandacht voor de maatregelen die bedrijven nemen om schade te beperken. Zo heeft bijvoorbeeld ABN Amro alle medewerkers in een A- en een B-team opgesplitst. Het ene team werkt vanuit huis, het andere team werkt op kantoor. Grote bedrijven als AkzoNobel, Shell en VDL hebben draaiboeken klaar hebben liggen om de continuïteit te waarborgen (Limburger).
- NVM besluit de Open Huizen Dag op 28 maart niet door te laten gaan.
- Domino's Pizza Nederland en AH (in Brabant) bezorgen bestellingen zonder fysiek contact.
- De levering van bloemen vanuit het Westland voor de Paasviering op het Sint-Pietersplein gaat dit jaar niet door. Hoofdarrangeur Decker ziet vanwege gezondheidsrisico's af van de reis naar Rome. Negen Westlandse bloemenexporteurs lijden hierdoor schade. Ook andere bloemenexporteurs lijden schade vanwege de gesloten afzetmarkten in Noord-Italië (o.a. AD, Trouw).
- De Rotterdamse haven merkt nog niet dat het containervervoer vanuit China stilligt. Door de lange reistijd komen er nog steeds containers binnen maar het einde van die stroom is wel in zicht. Volgens overslagbedrijven is een korte dip wel te overleven maar is een afname over meerdere maanden problematisch. Verschillende bedrijven vrezen dat als de coronacrisis voorbij is, er juist te veel werk zal zijn (NRC.Next).
- Vrijwel alle landelijke media melden dat EZK de BMKB-regeling open wil stellen voor bedrijven die hun inkomsten tijdelijk zien teruglopen door de coronacrisis en een speciaal telefoonnummer opent waar ondernemers vragen kunnen stellen over het virus. Er zijn nog geen reacties vanuit de ondernemersorganisaties. In de sociale media wordt het nieuws gedeeld, maar komen weinig reacties. Er zijn enkele positieve geluiden ('terecht, 'goed begin'), maar ook vragen. Geldt dit ook voor zzp'ers? Waarom geen regelingen voor andere beroepsgroepen (zoals huisartsen)?

Onderwijs

- De Algemene Vereniging van Schoolleiders (AVS) wil dat alle Nederlandse scholen gesloten worden (NOS).
- Scholen in verschillende regio's van het land annuleren geplande schoolreizen naar het buitenland (regionale media).
- NOS bericht dat in Denemarken en Oostenrijk alle openbare scholen, kinderdagverblijven en andere onderwijsinstellingen sluiten.

Fiscale maatregelen

- De druk op het kabinet om maatregelen te nemen wordt groter. Het Belgische voorbeeld, om bedrijven die geraakt zijn fiscaal extra lucht te geven, maakt het lastig met de armen over elkaar te blijven zitten. Het Nederlandse ministerie van Financiën kon gisteren niet direct antwoord geven op de vraag of het kabinet van plan is het Belgische voorbeeld te volgen. Het kabinet komt nog met een brief over vervolgstappen in de coronacrisis. De verwachting is dat die brief er vandaag ligt, als de Tweede Kamer debatteert over het kabinetsbeleid (FD).
- Het CDA steunt de oproep van MKB-Nederland voor een versoepeling van het btw-regime. Bedrijven moeten in staat gesteld worden hun btw-aftrek op een later moment te voldoen, zodat zij niet in liquiditeitsproblemen komen. Ook ondernemersorganisatie ONL dringt aan op een tijdelijke spreiding van de btw- en overige belastingaftrekten om ondernemers ademruimte te geven. ONL roept banken en mkb-financiers op soepel met de liquiditeitsafspraken om te gaan en 'met ondernemers mee te denken'. De horeca, de evenementenbranche en de reiswereld ondervinden op dit moment als eerste de gevolgen van de coronabesmetting. (FD)

Internationaal

- ECB-president Lagarde vreest voor een financiële crisis als overheden geen actie ondernemen om de verspreiding van het nieuwe coronavirus in te dammen. Zij benadrukte dat de centrale bank niet als enige maatregelen kan nemen om de economie draaiende te houden, en dat overheden ook in actie moeten komen. De ECB komt bij zijn rentebesluit op donderdag naar verwachting met steunmaatregelen om de negatieve economische gevolgen van het nieuwe coronavirus te verzachten. Veel economen verwachten dat de ECB rentetarieven zal verlagen en zijn opkoopprogramma van obligaties mogelijk uitbreidt.
- FD benadrukt het belang van Europese samenwerking. Prijzenswaardig is ook de Brusselse aankondiging dat de staatssteunregels worden opgerekt, opdat landen hun bedrijfsleven kunnen stutten. Hameren op een starre interpretatie van de begrotingsregels heeft eveneens weinig zin: economieën hebben meer baat bij een stimuleringspakket en werkgelegenheidsmaatregelen, oordeelt de ECB. De Commissie stelt zelf €25 mrd beschikbaar voor de 'kwetsbaarste delen van de economie'. Dit is beperkt, maar Brussel heeft weinig middelen om flexibel in te zetten. Volgens Merkel zit er in de Europese begrotingsregels genoeg flexibiliteit om extra uitgaven te doen vanwege de noodsituatie (FD)
- De EU heeft een rampenplan nodig om de economische schade van de uitbraak van het coronavirus te beperken. Het speciale pakket dat de Europese Commissie hiervoor dinsdagavond presenteerde, volstaat niet. Dat stelt een groep prominente Europese economen in een woensdagavond gepubliceerde notitie. De economen stellen dat de meerjarenbegroting geen oplossing biedt voor crises à la corona. Om de crisis door te komen, doen de zes onderzoekers een aantal suggesties. Ze stellen o.a. voor dat het geld dat EU-lidstaten uitgeven om de economische coronaschade tegen te gaan, niet moet meetellen bij de schuldquote. Ook zouden toezichthouders de regels voor het wegwerken van oninbare leningen moeten versoepelen. Verder is er een fonds van tientallen miljarden nodig zijn uit de Europese begroting.
- Europese banken lijken er bij de toezichthouders op aan te dringen om de maatregelen die na de financiële crisis ingesteld werden voor geldschietters te versoepelen. Daarmee zouden de kredietverstrekkers de economische impact van het nieuwe coronavirus het hoofd kunnen bieden. Dat staat in een conceptbrief van de European Banking Federation die Bloomberg inzag. De verzoeken variëren van het verlagen van de benodigde kapitaalbuffers tot het versoepelen van regels omtrent slechte leningen. Dit is volgens de banken nodig om de Europese economie door de moeilijke tijd te loodsen. Analisten van Goldman Sachs schatten het 'corona-effect' op de winsten van Europese banken op min 30 miljard euro, oftewel 7 procent (NRC).
- Bondskanselier Merkel laat weten dat de politiek haar beslissingen laat afhangen van wat wetenschappers en experts op dit gebied te melden hebben. "De criteria voor ons politieke handelen om te reageren op een virus die we niet kennen, waar we geen therapie voor hebben en waartegen nog geen vaccins bestaan, vloeien voort uit wat wetenschappers en deskundigen ons vertellen." De Duitse begrotingsregels, die een tekort verbieden, zijn in dat licht niet relevant, zo maakte de bondskanselier duidelijk "De bankencrisis was beter beheersbaar", aldus Merkel. (BNR, FD).

Betekenisgeving

Capaciteitsproblemen

- FD stelt dat 'verplegend personeel de borst kan natmaken' indien de corona-uitbraak ook in Nederland groot wordt en maakt een vergelijking met Wuhan waar het verplegend personeel 'de uitputting nabij' is. FD maakt een vergelijking met andere OESO-landen over het aantal ziekenhuisbedden per 1.000 inwoners. Nederland scoort met 3,3 bedden beneden gemiddeld (4,6 bedden). Volgens een enquête onder ziekenhuizen zou het Nederlandse cijfer in werkelijkheid nog lager zijn: 2,2 bedden. per 1.000 inwoners.
- 'Zorg staat op scherp', meldt Telegraaf op de voorpagina. Nooddraaiboeken worden in ziekenhuizen uit de kast gehaald. En de 25 veiligheidsrisico's wijzen opvanglocaties aan voor het geval ziekenhuisbedden op zijn en thuisisolatie niet mogelijk is. De NVZ spreekt van een 'vijand die we niet kunnen zien'.
- Voorzitter van de Nederlandse Politiebond Jan Struijs is bang dat de politie overbelast raakt door nieuwe taken door de maatregelen rondom het coronavirus.

Duiding besmettingen Nederland

- Trouw kopt op de voorpagina: 'pandemie –virus slaat wereldwijd toe. Groeiende invloed op leven Nederland, maar nog geen paniek.' Volgens Trouw is het in het ETZ in Tilburg 'business as usual'; patiënten merken er weinig van. Medewerkers die het coronavirus hebben opgelopen, zijn inmiddels weer aan het werk. Bart Berden stelt bij EenVandaag dat het ETZ nog altijd veiliger is dan de gemiddelde supermarkt.
- Arts-microbioloog Marc Bonten: "Tussen nu en een week weten we of de maatregelen in Brabant gaan werken of dat we een andere urgentere fase ingaan".
- Viroloog Bart Haagmans verwacht dat COVID-19 net als de griep mogelijk elke winter zal terugkeren.
- Volgens viroloog Andreas Voss volgt Nederland 'sinds dagen exact de lijn van Italië volgt'. Wij mogen verwachten dat wij over 8 tot 14 dagen in dezelfde situatie zitten als Italië nu, als nu geen strengere maatregelen worden genomen die voor heel Nederland gelden. Professor Klinische Epidemiologie Frits Rosendaal van het LUMC deelt deze analyse.

Reacties op aanpak Nederlandse overheid

- "De wereld neemt maatregelen tegen corona. Hier schudden we geen handen en zijn alleen in één provincie evenementen verboden. De vraag dringt zich steeds meer op of dat wel genoeg is, want dat zijn precies de maatregelen die Italië ruim een week geleden nam en die niet geholpen hebben", zo opent Nieuwsuur.
- Andreas Voss, hoogleraar infectiepreventie Radboud UMC, noemt de huidige maatregel van geen handen schudden bij Nieuwsuur "symboliek". De maatregelen die nu als advies aan Brabant worden gegeven moeten volgens hem duidelijker en strikter geformuleerd worden en voor heel Nederland gelden.
- Professor Klinische Epidemiologie Frits Rosendaal: "Het is noodzakelijk dat Nederland zo spoedig mogelijk vergaande maatregelen neemt, zoals in Italië, om verspreiding van Covid-19 tegen te gaan. De stijging van het aantal gevallen verloopt exponentieel, precies als in Italië, met een verdubbeling per 3-4 dagen."
- AD op de voorpagina: 'Experts: grijp harder in tegen coronavirus'. Experts stellen dat Nederland per direct draconische maatregelen moeten nemen om Italiaanse toestanden te voorkomen. Alle grote bijeenkomsten in heel Nederland moeten worden afgelast. Ook moet de publiekscommunicatie veel beter. Oud-inspecteur volksgezondheid Reinoud Bon: "Nederland heeft nog geen brede Sire-achtige campagne opgestart, waarmee je een groot publiek bereikt. Het gedrag van mensen bepaalt hoe snel het virus zich verspreidt."
- Viroloog Bart Haagmans (Erasmus MC) denkt over 1 -1,5 jaar een vaccin te hebben tegen corona. Hij verwacht dat COVID-19 –net als griep– een blijvertje is dat elke winter zal terugkeren.
- Volgens voorzitter Diederik Gommers van de NVIC is het zaak nu 'door te pakken' met maatregelen. Als het aantal mensen dat levensbedreigend ziek wordt van corona oploopt, zijn extreem premature kinderen (tot 24 weken) en tachtigplussers de eersten die plaats moeten maken op de IC. Dat is mogelijk over twee weken al het geval.
- Ira Helsloot van het Crisislab van de Radboud Universiteit noemt de huidige Nederlandse aanpak de enige juiste. Zwaardere maatregelen zoals het afsluiten van Nederland of enkel Brabant zullen de economie volgens hem alleen maar onherroepelijke schade toebrengen.

- "Het is bij crisis altijd verstandig om de experts te volgen, in dit geval is dat het RIVM", zegt Marco Zannoni, directeur van het Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement (COT). "Maatregelen moeten worden gestuurd door expertise en niet door sentiment. Dat gebeurt momenteel, voor zover ik kan beoordelen."
- Niet alleen in Brabant is een crisisaanpak nodig, maar in heel Nederland, stelt crisisexpert Gert-Jan Ludden. 'Geef elke dag op primetime een persconferentie.'
- Communicatie-expert Lars Duursma schrijft op Twitter: Ik vind dat veel politici hete aardappel rondom #COVID2019NL wel héél makkelijk doorschuiven naar @rivm. Of scholen gesloten moeten worden etc is uiteindelijk niet aan adviseurs of wetenschappers: dat is een *politiek* besluit waarvoor *politici* verantwoording moeten afleggen.
- Volkskrant vraagt zich op de voorpagina of we wel genoeg doen nu de WHO een pandemie heeft uitgeroepen. De krant verwijst naar het eerdere artikel in de Irish Times 'Hoe het valse Hollandse veiligheidsgevoel het coronavirus hielp verspreiden'. Jaap van Dissel [licht de aanpak toe](#).
- Er is een risico dat met de huidige aanpak Nederland achter de feiten aan blijft lopen. De Italiaans viroloog Robert Burioni waarschuwt in een interview voor onderschatting. Hij raadt iedere Nederlander een 'klein offer' te brengen door een paar weken thuis te blijven.
- NRC vraagt zich af in hoeverre de 'horizontale overlegcultuur' in tijden van crisis effectief zijn in tijden van crisis. Veel verantwoordelijkheid ligt itt andere landen bij gemeenten en burgers zelf, en er is veel oog voor mogelijke economische schade. NRC vergelijkt ook hoeveel in Nederland wordt getest vergeleken met andere landen. In vergelijking met andere landen is Nederland terughoudend met testen.

Reacties op communicatie door Nederlandse overheid

- Toch mag er over de maatregelen die in Nederland wel (of juist niet) worden genomen, wel wat duidelijker worden gecommuniceerd door de overheid, zeggen de experts. Zannoni: "De verschillen tussen ons en andere landen wordt namelijk steeds zichtbaarder. Ze moeten goed uitleggen waarom dat zo is."
- Helsloot vindt vooral de communicatie over de al genomen maatregelen niet altijd ver genoeg gaan: "Er mag wel iets nadrukkelijker worden oproepen dat als je ouder - en daarmee kwetsbaar bent - je je nu beter niet in grote groepen kan begeven."

Politiek

- Zorgmedewerkers die vanwege het coronavirus extra uren willen gaan draaien, zouden als de nood aan de man is door het kabinet financieel geholpen moeten worden bij het opvangen van hun kinderen. Dat vindt CDA-Kamerlid Joba van den Berg. Zij zou hiervoor volgens de Telegraaf steun hebben van de VVD en SP.
- SP-Kamerlid Maarten Hijink schrijft: "Vanmiddag coronadebat met @bruno_bruins. Hij zal duidelijk moeten maken wat zijn strategie is. Waarom onze maatregelen afwijken van wat elders gedaan wordt en waarom maatregelen vooralsnog beperkt blijven tot Brabant. Te hopen is dat hij meer gaat doen dan RIVM-adviezen herhalen." Ook schrijft Hijink: "Overigens zou ook in Nederland een coronatest niet onder het eigen risico moeten vallen. We willen geen financiële drempels voor mensen die getest moeten worden."
- D66-fractievoorzitter Rob Jetten: "Het kabinet vaart op experts en dat steunen wij. Wat ons betreft doet het kabinet alles om alle Nederlanders te beschermen. Dus geven wij het kabinet ook de ruimte om meer te doen als dat nodig is. #coronavirus"
- "Wat een gebrek aan urgentie", schrijft PVV-fractievoorzitter Geert Wilders op Twitter. "Nederland moet veel meer doen."
- PvdA-Kamerlid Henk Nijboer: "Waarom blijft het kabinet zo stil bij het opvangen vd economische gevolgen vd Corona pandemie? Duitsland kondigde extra investeringen in infrastructuur, woningbouw en steun aan bedrijven in problemen aan en trok miljarden extra uit. Waar blijven de voorstellen van Hoekstra?"
- D66-Kamerlid Antje Diertens gaat in het Kamerdebat vragen stellen over de impact van het besluit van Trump, ook qua informatievoorziening voor reizigers op Schiphol.
- GroenLinks-Kamerlid Wim-Jan Renkema schrijft op Twitter: 'Beperk onnodig reizen' lijkt mij een goed advies aan @hugodejonge @bruno_bruins en @PaulBlokhuys. En: geef het goede voorbeeld.

Duiding wereldwijde corona-uitbraak

- De WHO heeft COVID-19 woensdag officieel verklaard tot pandemie: een epidemie op wereldwijde schaal.
- De Duitse bondskanselier Angela Merkel heeft in een toespraak gezegd dat experts verwachten dat uiteindelijk de meeste mensen het coronavirus zullen krijgen. "Als het virus er is, de bevolking geen immuniteit heeft en er geen behandeling is, dan zal zo'n 60 tot 70 procent van de mensen besmet raken."
- De piek van de corona-epidemie in China is voorbij, heeft de nationale gezondheidscommissie verklaard.

Economie

- In navolging van VNO-NCW en MKB Nederland pleiten meer brancheorganisaties voor steunmaatregelen. Verladersonorganisatie Evofenedex wil regelingen voor ondernemers in de logistieke die schade lijden. De branchevereniging voor kappers ANKO pleit voor een noodfonds voor kapsalons en andere kleine bedrijven. Het Platform Zelfstandige Ondernemers (PZO) roept gemeenten op om te zorgen voor voldoende informatie en hulp voor zelfstandige ondernemers. Ook de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) steunt de oproep van VNO-NCW en MKB Nederland. Volgens de NVB zijn maatregelen nodig om de nadelige gevolgen voor de groei en werkgelegenheid te beperken. Voor de Koninklijke Metaalunie zijn kortetermijnmaatregelen die de ondernemers helpen met het verbeteren van de cash-flow positie het meest urgent. De ANVR heeft minister Wiebes per brandbrief gevraagd om financiële steun voor de reissector vanwege het coronavirus.
- Het Vakcentrum, brancheorganisatie voor zelfstandig retailondernemers vraagt de Belastingdienst het invorderingsbeleid aan te passen.
- Het CDA steunt de oproep van MKB-Nederland voor een versoepeling van het btw-regime. Ook ondernemersorganisatie ONL dringt aan op een tijdelijke spreiding van de btw- en overige belastingafdrachten om ondernemers ademruimte te geven. ONL roept banken en mkb-financiers op soepel met de liquiditeitsafspraken om te gaan en 'met ondernemers mee te denken'.
- De PvdA vindt dat het kabinet zo snel mogelijk scenario's voor economische steun moet presenteren, voordat de schade te groot wordt. De partij wil deeltijd WW, gerichte investeringen, steun aan bedrijven en sectoren en stimulering van de economie.
- Volgens kredietbeoordelaar Moody's zullen Europese bank aandelen hard worden geraakt, maar Nederlandse banken zijn gezond en hebben goede buffers. "Met de huidige winsten kunnen ze best wat kredietverliezen opvangen."
- Global Business Travel Association (GBTA) verwacht voor de zakenreisbranche in 2020 een derving aan inkomsten van ruim 800 miljard dollar, veel meer dan eerder gedacht. Na China is Europa het tweede grote slachtoffer. Hier zit het verlies in opbrengsten tegen de 200 miljard euro aan.
- Nu de aandacht voor de economische gevolgen van de corona-uitbraak toeneemt, klinkt in de sociale media steeds vaker het geluid dat niet de economie, maar de gezondheid van de burgers voorop zou moeten staan.

Onderwijs

- Scholen uiten kritiek op oproep Veiligheidsregio om open te blijven. De oproep van de Veiligheidsregio's om scholen in Brabant open te houden, is bij veel docenten in het verkeerde keelgat geschoten. 'Dit maatschappelijk probleem wordt weer op ons bordje gelegd, alsof scholen het al niet zwaar genoeg hebben.' Op AD.nl doen een leerkrachten hun verhaal. Ze vinden het krom dat scholen open moeten blijven en betrekken ook grote lerarentekort hierbij. Ze zeggen: "We doen ons best om zoveel mogelijk lessen door te laten gaan, maar moeten roeien met de riemen die we hebben."
- Een Italiaanse UvA-student vindt dat de Nederlandse universiteiten de deuren moeten sluiten wegens het coronavirus. Ze startte dinsdagavond een petitie, die inmiddels meer dan 1.400 keer is ondertekend. Ze vindt mensen in Nederland het probleem onderschatten.
- Er is een nieuw initiatief van ouders gestart: scholensluiten.nl, om de overheid te dwingen scholen te sluiten. Op site en de Facebookpagina staat o.a. een link naar een [brief](#) met daarbij de oproep om deze brief naar scholen en gemeenten te sturen.
- Bij Webcare OCW komen veel vragen en opmerkingen binnen over het al dan niet (tijdelijk) sluiten van scholen en het al dan niet doorgaan van examens en evenementen. De algehele teneur is dat mensen vinden dat scholen gesloten moeten worden aangezien in Brabant zeven dagen van isolement is afgekondigd. Ook wordt verwezen naar Oostenrijk en Denemarken die wel de scholen hebben gesloten.

Arbeidsmarkt

- Een Kamermeerderheid wil dat het kabinet verder gaat dan de huidige werktijdverkorting. Een oproep van het CDA voor deeltijd-WW en uitbreiding van de werktijdverkorting kreeg dinsdag de steun van een meerderheid in de Kamer (FD).
- Volgens VNO-NCW en MKB-Nederland zijn veel werkgevers blij met de mogelijkheid van werktijdverkorting. De werkgevers willen wel dat de regeling toegankelijker wordt voor vooral het mkb (FD).
- MKB-Nederland pleit voor een versoepeling van het btw-regime. Het CDA steunt de oproep. Bedrijven moeten in staat gesteld worden hun btw-afdracht op een later moment te voldoen, zodat zij niet in liquiditeitsproblemen komen. Ook ondernemersorganisatie ONL dringt aan op een tijdelijke spreiding van de btw- en overige belastingafdrachten om ondernemers ademruimte te geven (FD).
- Het Platform voor Zelfstandig Ondernemers (PZO) doet een dringend beroep op gemeenten: wees coulant in het toekennen van de bijstand voor zzp'ers, de BBZ. FNV Zelfstandigen heeft Tamara van Ark opgeroepen de bijstand meer onder de aandacht te brengen.
- Volgens FNV moet het kabinet zo snel mogelijk de koopkracht van werkenden en gepensioneerden garanderen voordat Nederland in een recessie belandt. FNV vindt dat het kabinet een steviger geluid mag laten horen om de onzekerheid bij werkenden, gepensioneerden en bedrijven weg te nemen. Het kabinet moet volgens FNV aangeven bereid te zijn om niet te bezuinigen en dat er mogelijkheid moet zijn om deeltijd-WW in te voeren. Ook moet de koopkracht van gepensioneerden worden gerepareerd door de AOW te verhogen als de pensioenfondsen verder in de problemen komen (*Ijmuider Courant, Telegraaf*).
- FNV roept werkgevers op om eerst naar andere opties te kijken dan werktijdverkorting. Bijvoorbeeld door deze periode te gebruiken voor scholing en ontwikkeling en tijdelijk ander werk binnen of buiten de onderneming. Dit omdat flexwerkers in grote onzekerheid verkeren, omdat zij er als eerste uit vliegen als het economisch slecht gaat. (*Ijmuider Courant, Telegraaf*).
- FNV eist dat de WW-rechten tijdens de werktijdverkorting worden aangepast: In de huidige regels gaat de werktijdverkorting ten koste van de WW-rechten (*Ijmuider Courant, Telegraaf*).
- De oproep van de drie Brabantse burgemeesters aan basisscholen om meer als opvanglocatie te gaan fungeren tijdens de coronacrisis vindt weinig gehoor maar veel verontwaardiging bij schoolbesturen. Sociale contacten zouden juist op een laag pitje moeten worden gezet. (*Eindhovens Dagblad, Gelderlander*).
- Op sociale media komen berichten naar voren waaruit blijkt dat er behoefte is aan een landelijke maatregel die thuiswerken mogelijk maakt of zelfs verplicht. Dit omdat er geen eenduidige regels zijn bij bedrijven onder welke voorwaarden en wanneer werknemers thuis mogen werken.
- Op Twitter veel aandacht voor en reacties op het Volkskrantartikel over Jiye Seong-Yu en discriminatie van Aziaten in Nederland. Er is vooral verontwaardiging: 'en maar ontkennen dat Nederland niet racistisch is' en 'met het schaamrood op de kaken lees ik dit stuk, wat een walgelijk volk zijn wij toch'. Uit een aantal berichten volgt dat Rutte openlijk zijn afkeuring zou moeten uitspreken.

Politie

- Jan Struijs van de Nederlandse Politiebond was gisteren te gast bij Op1 omdat hij zich zorgen maakt over overbelasting bij de politie als gevolg van Corona. Struijs stelt dat de politie er sinds de moord op advocaat Wiersum al meer taken bij hebben gekregen, en dat dit er nu nog meer worden. Struijs stelt dat politiemensen taken zullen moeten laten vallen, en dat er duidelijkheid moet zijn over welke taken dat zijn.